

Dom zlomených anjelov

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Lindeni

Luis Alberto Urrea
Dom zlomených anjelov – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

DOM ZLOMENÝCH ANJELOV

Luis Alberto Urrea

**DOM
ZLOMENÝCH
ANJELOV**

Ljndeni

Jim Harrison mi povedal, aby som napísal túto knihu.

Ešte predtým mi to povedala Cinderella.

Obaja ste mali pravdu.

Venujem ju jej.

*A ešte svojej neteri Emilii Urreovej za to, že mi svietila
ako jasný príklad v období, ktoré inšpirovalo dej tohto románu.*

A je to kniha aj pre teba, Chayo. Za ten tanec na pohrebe.

*Juan Francisco a celá rodina Urreovcov mi ukázali,
že tento príbeh sa naozaj mohol odhrať.*

Musím skutočne odísť sám,
ako keď kvety vädnú?
Nezostane z môjho mena
vôbec nič?
Nič z mojej slávy
na tejto zemi?
Tak aspoň moje kvety,
aspoň moje piesne...

Ayocuan Cuetzpaltzin

Toto je moje vyznanie lásky.

Rick Elias

Obsah

Horúčkované pohreby	13
Vtedy dávno (En Aquel Entonces)	129
Oslava	167
Na záver	303

HORÚČKOVITÉ POHREBY

Posledná sobota Veľkého Angela

Veľký Angel meškal na pohreb vlastnej matky.

Prehadzoval sa na posteli, nohy sa mu zamotali do prikrývky. Keď si uvedomil, čo sa deje, na bokoch ho už štekli pot. Slnko bolo vysoko – jas mu prenikal cez viečka. Žeravý ružový svet. Všetci ostatní tam už budú – a on? Nie. Toto nie je možné. A práve dnes! Hrabal sa z postele.

Mexičania takéto chyby nerobia, povedal si.

Odkedy si vypočul diagnózu, každé ráno mával rovnaké myšlienky. Nastavené ako budík. Ako môže človek, ktorému vypršal čas, opraviť všetko, čo sa pokazilo? A keď sa s týmito obavami prebúdzať dnes ráno, prekliaty svetlom, prekliaty časom na všetky možné spôsoby, zradený vlastným vyčerpaným telom a s myslou plnou zúrivosti, preľakol sa: na jeho posteli sedel otcov duch.

Starec fajčil svoju typickú palmalku. „Vláciš toho so sebou priveľa,“ povedal mu otec. „Najvyšší čas, aby si sa zobudil a zhodil to z pliec.“

Rozprával po anglicky. Prízvuk mal slabší, ale stále ho bolo počuť v ostrom *rrr*.

„*Es mierda.*“

Starec sa premenil na dym, vzniesol sa k stropu v priesvitných kučierkach. „Pozor na ústa,“ povedal Veľký Angel.

Zažmurkal. Rodine slúžil ako budík. Ak spal on, spali všetci. Dokázali vyspávať celé dopoludnie. Jeho syn aj do tretej. Veľký Angel bol slabý, nevládal vyskočiť a spustiť krik. Tak len štu-

chal manželku do chrbta, až sa napokon mykla, pozrela naňho ponad plece a posadila sa.

„Prídeme neskoro, Flaca,“ povedal.

„No!“ vykrikla. „Ay Dios!“

„Sí,“ odvetil a z akéhosi dôvodu pocítil hlboké uspokojenie, že tentoraz vyslovil výčitku on.

Vyskočila z postele a urobila poplach. Ich dcéra Minnie spala na pohovke v obývačke, prišla ešte včera, aby všetko stihla. Manželka vykrikla a dcéra narazila do stolíka. „Mami,“ zatiahla vyčítavo. „Mami!“

Veľký Angel si počúchal oči pästami.

Ženy vošli bez slova do izby, zdvihli ho z postele a pomohli mu prejsť do kúpeľne, aby si umyl zuby. Manželka sa pustila hrebeňom do jeho ostrých zježených vlasov. Pri močení si musel sadnúť. Odvrátili pohľady. Navliekli ho do oblekových nohavíc, do bielej košeľe a posadili ho na peľasť.

Zmeškám mamín pohreb, povedal vesmíru. „Nikdy neplačem,“ oznámil nahlas a ostro sa mu zablyslí oči.

Ženy ho ignorovali.

„Ockovi nič neujde,“ poznamenala dcéra.

„*Es tremendo*,“ prikývla jej matka.

Nijaké psychické napätie nedokázalo popchnúť svet ani jeho telo, aby zrýchlili. A jeho rodina? Prečo by mal byť dnešok iný? Chaos. Všetci v jeho dome boli odrazu hore a krúžili ako holuby, čo do seba narážajú v klietke. Samý šialený trepot, žiadny pokrok. Čas, čas, čas. Ako mreže na dverách.

Nikdy nemeškával. Až teraz. On, ktorý večne bojoval proti „mexickému času“, v ktorom fungovala jeho rodina. Na porazenie s nimi. Ak sa mali zísť na večeru o šiestej, mohol sa staviť, že ješť začnú až o deviatej. A to vchádzali dnu, akoby prišli zavčasu. Prípadne, čo bolo ešte horšie, prehodili: „Čo je?“, ako keby bol na vine on. Človek vie, že je Mexičan, keď mu obed donesú o desiatej večer.

Qué cabrón. Dnešné ráno sa plazilo dolu kopcom ako hnedé bahno. Omámene. Ale zvuky sa mu zahrýzali do uší ako ostré striebro, samá rezonancia. Útočil naňho hluk. Kosti, hlboko v polnoci jeho vlastného mäsa, kvílili, biele a žeravé ako blesky.

„Prosím,“ modlikal.

„Ocko,“ povedala mu dcéra, „zakaš si košľu.“

Vzadu bola voľná, stále mu vyliezala z nohavíc. Rukami ju však nedočiahol. Sedel na posteli a zazeral.

„Ruky mi nefungujú,“ zašomral. „Kedysi fungovali. Teraz už nie. Urob to ty.“

Dcéra sa pokúšala prebojovať do kúpeľne, aby si nalakovala účes. Jej matka tam narobila neporiadok, všade rozhádzala kefy na vlasy, korzety a líčidlá. Pri umývadle sa váľali hrebene ako lístie popadané z plastového stromu. Minnie mala už celého pohrebu plné zuby. Blížila sa k štyridsiatke, ale pri rodičoch sa cítila ako šestnásťročná.

„Áno, ocko,“ prikývla.

Čo to bol za tón? Akým tónom to s ním hovorí? Veľký Angel pozrel na hodiny. Na svojho nepriateľa.

Mama, nemala si zomrieť. Nie teraz. Aj tak je to dosť ťažké, vieš? Ale neodpovedala mu. *Typické,* pomyslel si. Tichá domácnosť. Nikdy mu neodpustila, že ho musela podozrievať, pochybovať o úlohe, ktorú zohral pri tom požiari. A pri tom úmrtí. Nemienil to prezradiť. Nikomu a nikdy.

Áno, urobil som to, pomyslel si teraz. *Počul som, ako mu praskla lebka.* Odvrátil tvár, aby mu z nej náhodou neprečítali vinu. *Presne som vedel, čo robím. A spravil som to rád.*

V mysli sa mu prehrával animovaný film, zábery na dopravnú zápchu zo samých rakiev. *To fakt? Bože, nie si vtipný.* Ved' on im ukáže. Na vlastný *pinche* pohreb pride včas.

„*Vámonos!*“ okríkol ich.

Kedysi dokázal zrúknúť, až praskali steny.

Oproti nemu visela na stene spálne nakrivo popribíjaná galéria predkov. Starý otec Don Segundo v širokom sombrere mexického revolucionára: *Teba som sa bál*. Za ním na rovnakej fotke stará mama, vyblednutá dohneda. Po Segundovej pravici rodičia Veľkého Angela. Otec Antonio: *Za tebou smútim*. Mamá América: *Teba pochovám*.

Dcéra sa prestala pretíkať popri matke, sklonila sa k jeho košeli a pomohla mu.

„Nesiahaj mi na *nalgas*,“ upozornil ju.

„Veď viem, jasné?“ odsekla. „To je už len vzrúšo, ocinov vy-civený zadok.“

Silene sa zasmiali a ona sa zase vtisla do kúpeľne.

Vybehla odtiaľ žena, pridržovala si účes, ramienko kombiné sa jej šmýkalo z pleca. Zbožňoval jej kľúčne kosti a široké ramienka podprsienky. Fascinovala ho tmavohnedá pokožka okolo ramienok, plecia poznačené váhou všetkého mlieka, po ktorom jej tak oťaželi a ovisli prsia. Tmavé ryhy na pleciach, ktoré vyzerali bolestivo, ale on ich musel stále bozkávať a oblizovať, keď spolu ešte spávali. Teraz bol v nohavičiach ochabnutý, ale oči mal zaostrené. Kombiné sa mihotalo, žena sa ponáhľala a on pozoroval, ako sa jej pri každom kroku natriasa zadok.

Kombiné nazývala „*mi spodnička*“ a on si to zakaždým chcel niekde overiť, lebo si bol istý, že spodnička je niečo celkom iné, ale potom si uvedomil, že ju nechce opravovať. Keď bude odpočívať v zemi, jej výrazy mu budú chýbať. A zvuky, ktoré vydáva: pančuchy jej horúčkovo šuchocú, keď sa hrnie k šatníku a pustoší ho rovnako ako predtým kúpeľňu. Ešte aj jej tiché ochkanie v panike ho slastne tešilo. Srkla si vzduchu a vydala zvuk: *Sst-a. Sst-a*. Vykročila zo šatníka a zamávala rukami.

„Aha, koľko je hodín, Flaco,“ povedala. „No aha.“

„A čo vám všetkým stále hovorím?“ poznamenal.

„Máš pravdu, Flaco. Vždy máš pravdu. Ay *Dios*.“

„Všetci na mňa čakajú!“

Tichučko vzdychla a odšuchtala sa naspäť do šatníka.

Zostal sedieť na posteli, nohami sa sotva dotýkal dlážky. Nie-
kto mu bude musieť obuť topánky. Je to na zlosť.

Vonku sa deti bláznili s celou légiou psov – vopred rozhrešené od hriechu hluku, ba aj od hriechu času.

Veľký Angel de La Cruz sa tak preslávil presnosťou, že ho Američania v práci prezývali Nemeč. *Vtipné*, myslel si. Akoby Mexičan nemohol byť presný. Akoby Vicente Fox niekedy prišiel neskoro, *cabrones*. Jeho úlohou bolo šíriť osvetu.

Kým neochorel, každé ráno prichádzal do kancelárie skôr. Na schôdzach sedával za stolom, dokiaľ vošli ostatní. Zahalený v oblaku vône Old Spice. Často im na miesta rozložil polystyrénové poháre s kávou. Nebol to prejav úcty. Bol to odkaz, že mu môžu vyliezť na hrb.

Ako hovorieval Nature Boy Ric Flair v televíznych prenosoch z wrestlingu: „Ak chceš byť chlap, musíš najskôr chlapa poraziť!“ A on hovorieval svojim deťom: „Mexičan je niekto. Žiadny Mexikán.“ Uškŕňali sa. Videli to vo filme o El Mariachim, Cheech Marin tam hral malého barmana, jasné?

Robota sama osebe sa mu nepáčila, ale páčilo sa mu, že ju mal. Nosieval si do práce vlastný farebný hrnček na kávu, tradičný vzor, talaverská keramika. Boli na ňom namaľované dve slová: EL JEFE. Áno, všetci zamestnanci to chápali. Mexikán sa pasuje za ich šéfa. Samozrejme, nemali ani potuchy, že *jefe* je slangový výraz pre otca a že Veľký Angel je, ak vôbec niečím, otcom, patriarchom celého klanu. Praotcom, mexickým Odinom.

A, mimochodom, rodina de La Cruzovcov tu žila ešte predtým, ako prišli na svet vaši starí rodičia.

Jeho šéfovia nemali odkiaľ vedieť, že bol jedným z mnohých otcov, ktorí kedy kráčali po tomto území. Jeho starý otec Don Segundo prišiel do Kalifornie po mexickej revolúcii, hranicu prekročil v Sonore na svojom slávnom žrebcovi, hnedákovi menom El Tuerto, jednooký, pretože o jedno oko ho pripravil ostreľovač. Niesol v náručí svoju ranenú manželku, niesol ju do Yumy, aby jej pomohli lekári u gringov. Ubytoval sa v hline-
nom dome, kde bolo horúco ako v pekle a miestna väznica bola tak blízko, že ju tam bolo aj cítiť a počuli výkriky z ciel. Segun-
do potom ukradol voz a odviezol manželku až do Kalifornie, chcel sa prihlásiť do americkej armády a bojovať v prvej sveto-
vej vojne. Zabíjať sa naučil v bojoch proti generálovi Huertovi a šlo mu to dobre. A Nemcov znenávidel, lebo vídal vojenských poradcov z Bavorska v hnusných ostnatých prilbách, ako učia vojakov z armády Porfiria Díaza strieľať z guľometov chladených vzduchom na dedinčanov z kmeňa Jakiov.

Oco mu tento príbeh rozprával aj sto ráz.

Keď Spojené štáty nevzali starého otca do armády, zostal bývať v Los Angeles. Antonio, otec Veľkého Angela, mal vtedy päť rokov.

Nesmel sa kúpať na verejnom kúpalisku vo východnej časti mesta, lebo bol príliš hnedý. Ale naučil sa po anglicky a zamiloval si bejzbal. De La Cruzovci sa znovu stali Mexičanmi, keď ich veľká vlna deportácií v roku 1932 zatiahla naspäť na juh spolu s dvoma miliónmi mesticov, ktorých nahnali do dobytčích vagónov a poslali naspäť za hranice. Spojeným štátom sa vtedy zjavne na chvíľu prejedli naháňačky a deportácie Čiňanov.

Čože. Čas. Už je čas? Kedy odchádzame? A Perla je už oblečená?

Chytil sa za hlavu. Celá história jeho rodiny, celý svet, celá slnečná sústava a celá Galaxia okolo neho teraz obiehali v čudesnom tichu, počul, ako mu v tele steká krv čoraz nižšie, a hodiny, hodiny mu odštipkávali zo života.

„Mohli by sme už ísť?“ spýtal sa. Ale nepočul ani vlastný hlas. „Už sme konečne prichystaní? No? Kde ste kto?“
Ale nikto ho nepočúval.

Ide sa, ocko

„Vyzierám dobre?“ spýtal sa Perly.

„Veľmi dobre,“ odvetila.

„Kedysi som vyzeral lepšie.“

„Vždy si bol fešák.“

„Uviaž mi kravatu.“

„Prestaň sa hniezdiť.“

Vedel, že súrodenci ho za chrbtom ohovárajú, ako inak? *Veľký Angel chce byť gringo*, vyhlasovali na svojich milovaných klebetníckych seansách verne v tradícii starého mexického umenia *tijereando*. Nemusel mu to nikto povedať, vedel o tom. *Myslí si, že je lepší ako my ostatní*.

„Som lepší ako vy.“

„Prosím?“ zarazila sa Perla.

Mávol rukou.

Veľký Angel chcel len niečo ukázať Američanom. A jeho rodina, ak chcela, sa mohla prizerať a vziať si z neho príklad.

Na zápästí mu sedeli masívne hodinky, 43-milimetrové *Invicta Dragon* Lupah aj so zväčšovacím sklom, akoby bol pilotom bombardéra. Šéfom mali pripomínať, že chodí vždy načas – na americký čas, nie mexický. Minnie mu ich kúpila z telemarketingu, ktorý v noci občas pozerávala. Bol to jeden z darčiekov obstaraných o druhej v noci, ďalší výsledok nespavosti. Všetci občas mávali bezsenné noci.

Teraz mu hodinky voľne viseli na zápästí ako obojok priveľký pre psa. Díval sa, ako si Minnie lakuje natupírované tmavé vlasy. V zrkadle sa naňho usmiala.

Moja krásna dcéra. Máme dobré, silné gény. Ale nepáčia sa mi muži, s ktorými sa schádza.

Žmurkol na ňu. Len Veľký Angel vedel žmurkať tak, že to vyzeralo múdro. Poklopkal si prstom po hodinkách.

Legendu z neho neurobila iba presnosť – okrem toho bol šéfom počítačového oddelenia elektrární a plynární. Bol hrdý na to, aká bola firma slávna, v šesťdesiatych rokoch dokonca vznikla kapela pomenovaná podľa nej: Pacific Gas and Electric. Bol si celkom istý, že on vie spievať lepšie. Len rock mu nešiel, ale každý predsa vie, že rock nie je hudba. Vlasatí teploši v tesných zamatových nohaviciach a dievčenských blúzkach. Teda okrem Toma Jonesa. *Ese sí era todo un hombre.* Chlap, ako sa patrí.

Za svojim pracovným stolom mal k dispozícii záznamy každého obyvateľa mesta San Diego a mohol organizovať činnosť všetkých zamestnancov a manažmentu firemnej siete. Veľký Angel vedel aj to, ako často ľudia v niektorej štvrti zapínali sporáky a varili. Boháči v La Jolle a Del Mare spotrebúvali menej plynu ako trhani na juhu alebo vo štvrti Barrio Logan. Alebo aj v jeho vlastnej štvrti neďaleko hranice – Lomas Doradas. Ak mal súdiť podľa spotreby plynu a elektriny, jeho Perla varila asi dvanásť hodín denne. Ale nedávno objavila KFC a začínala sa trochu flákať.

Veľkému Angelovi nešlo o počítače. Vlastne ich vôbec nemal rád. Šlo mu o to, že Mexičan robí niečo, čo títo bohatí Američania nedokážu. Tak ako jeho otec, keď hrával dlho do noci na klavíri piesne Raya Conniffa a rovno pred nosom im kradol manželky.

„Všetkým som videl do hrncov!“ zakričal.

„*Muy bien!*“ zavolala jeho manželka.

Skutoční ľudia varili. Každý deň videl cifry, ktoré signalizovali ich spotrebu. Pozeral si ich jednu ulicu za druhou, ak mal

na to čas. Dospel k takejto teórii: Boháči si určite objednávajú donášku, jedia studené jedlá alebo chodia do snobských reštaurácií, kde sa dá najesť za cenu pohovky. Mexičania radi jedia horúce jedlo, domáce jedlo, a najmä veľa. Aj keď jeho rodina si v poslednom období, ktovie prečo, obľúbila palacinky. Určite to prebrali od otca, ktorý ich po španielsky volal *los jokekis*, *los pankekis*. Podľa legendy boli palacinky prvé americké jedlo, ktoré ochutnal. A ešte *chop suey*.

Veľa jeho kolegov žilo v ilúzii, že Mexičania sú zametači alebo upratujú toalety, prípadne pracujú vonku s prilbou na hlave. To všetko robil aj on. Ale mexický šéf počítačového centra a manažér kybersystémov, to bolo čosi neslýchané, nevysvetliteľné a vyžadovalo si to polohlasné porady o možných následkoch takýchto spoločenských poryvov.

Veľký Angel si to všetko uvedomoval. Pozitívna diskriminácia ho nezaujímala. Nikdy neprosil o pomoc. Jeho rodina nikdy neprijala štátnu podporu, či už šeky, syr, alebo tie veľké strieborné plechovky federálneho arašidového masla. Nebol predsa roľník, ktorý ustarane žmolí slamený klobúk a klania sa svojmu pánovi. Bol Emiliano Zapata. Nežil na kolenách. V duchu stále dokazoval svojmu dávno nebohému otcovi, že je hoden byť jeho synom. Na menovke nenosil nápis HELLO!, ale HOLA!

Prudko potriasol hlavou. Pošúchal si tvár. Žeby zadriemal? *Chingado!*

„Hýbte sa,“ povedal. „Pohyb, banda!“

„Áno, ocko.“

„Už aj!“

Vo svojej izbe v garáži si slobodník Hladoš upravil baret. Keď oco ťažko ochorel, znovu sa nasťahoval k rodičom.

Oblúbený syn, povedal si. Pozrel na plastový víťazný pohár, ktorý mu dal ocko. Bolo na ňom napísané: LALO, SYN Č. 1! Stále sa naň pozeral. Trochu si posunul baret nad oko. Z plagátu za ním zazeral Bruce Lee. A nad posteľou mal nálepku na nárazník z jedného zo svojich pokusov o odvykačku: DEŇ ZA DŇOM.

Bývalý mentor mu vyrobil drevenú tabuľku s vypáleným mottom: SKRÁTENÁ VERZIA MODLITBY ZA DAR ROZLIŠOVANIA: JEB NA TO.

Mal za sebou všeličo. Aj zlé. Teraz na tom pracoval. Ocko mu vždy hovorieval, že toto nie je *West Side Story*. Ktovie, ako to myslel. Ale on pochopil, že nemal na mysli gangstrov. Ani bitky a strašidelné veci. Lalo vedel jedno: že robí, čo je v jeho silách.

S vojenským zostrihom vyzeral, akoby bol stále v aktívnej službe. A to už bolo dosť dávno. Potiahol sa za lem vojenskej blúzy. Vyzerá tip-top. Šéf rodinnej ochranky.

Takéto dni si vyžadovali uniformu. Vďaka mame ju mal vždy vyžehlenú, elegantnú. V skrini si držal slávnostnú blúzu a nohavice, slávnostnú košelu a čiapky – všetko bez jedinej škvrnky. Čierne topánky sa leskli ako tmavé zrkadlá. Aj významenania mal úhladne pripichnuté v radoch – s medzerou, odkiaľ vybral Purpurové srdce a pripol ho otcovi. Stále trochu kríval, ale stav nohy sa už zlepšoval. Mal čarovné tabletky. Ak nemusel, nemyslel na ňu. Celú jazvu si dal pretetovať čínskym drakom. Dračí chvost sa mu ovíjal okolo členka, ktorý mu pri chôdzi stále chrupčal ako cereálie. Nerozprával o tom. Nič na tom nie je. Každý chlap má svoje tajomstvá. Smola, že starci žiadne nemajú. Alebo možno majú. Aj on mal deti – Gia a Mayru. Neplánoval sa im s ničím zverovať.

Lalo vedel, že má smutné oči. Tmavé ako jeho otec. Vyzeral ako niekto, kto stratil lásku. Alebo kto sa pokúša zastaviť to choré a smutné, čo robí, ale nemôže a už je vyčerpaný z predstieranania, že život je piknik v slnečný Deň nezávislosti.

Aj jeho prastarý otec bol vojak. A starký Antonio bol drsný poliš, či čo. A starká América – tá bola riadne číslo. Všetci sa jej báli, a ešte bola popritom aj milučká. Drsnejšia ešte aj od starkého Antonia. Škoda, že ju dnes pochovávajú, fakt škoda. A na to, že by mali čoskoro pochovať aj ocka, nechcel ani myslieť.

Ocko. Hladoš netušil, čo robil jeho ocko v skutočnom svete okrem toho, že s mamou vychovával deti. Život, človeče... mal ocko aj nejaký život? Stačilo byť otcom, to je vojna samo osebe. Lalo o tom niečo vedel. Krátko sa zasmial, odfrkol si kútikom úst. Medzi jeho bratmi a sestrou to určite vojna bola. A mamou.

Bodaj ju, mamu, ako len vedela papučou nastoliť poriadok! *La chancla*. Tej papuče sa báli od detstva všetci. Horďy našťavných mexických mamiiek, keď láтали svoje ratolesti, ich jednou rukou držali, voľnou obšivali a celý čas tancovali do kruhu, keď sa lotrík pokúšal zdrhnúť, ale nemohol sa im vytrhnúť zo zovretia. A mamka sa zakaždým pustila do vykania, každé slovo kázne podčiarkovala trepnutím po zadku: „Takto sa, mladý pánko, naučíte, kto tu šéfuje.“ V jednom kuse znelo „mladý pánko“ a „naučíte“, keď sa do človeka pustila takáto dáma. A keď sa nešťastnému zločincovi podarilo ufrngnúť, mamka za ním šmarila papuču ako riadenú strelu a *la chancla* ho trafila zozadu do hlavy.

„Horšia ako výcvikový seržant,“ povedal svojmu odrazu v zrkadle.

Vonku obliehali krpci a krpane dvor a dom. Dohadovali sa, vrieskali, pobehovali a prihrávali si napoly vyfučanú futbalovú loptu. Baby s rovnakým krikom ako chalaniská. Hotový zverinec, ale ocko sa tešil, keď všetky jeho vnúčence, pranetere, decáká od susedov aj miestni najdúsi všetko pojedli a porozbýjali. Do ich neprestajného ryku zaznel otcov hlas: „Lalo!“

„Idem, ocko!“ zakričal.

„Rýchlo, mijo!“

„Už idem!“

Lalo mal pocit, že občas tu každý kričí na každého, akoby boli všetci hluchí alebo nerozumeli po anglicky. No, u mamky to bolo celkom možné. Ale zrejme rozumela viac, než dávala najavo.

„Lalo!“

„Idem!“ Hladoš zasalutoval smerom, odkiaľ volal Veľký Angel. Znovu pozrel do zrkadla, naposledy si potiahol okraj saka, aby schoval brucho civilistu. V puzdre na členku nosil malú striebornú automatickú dvadsaťdvojku ako nejaký *narco*. Čo sa musí, to sa musí, svätá pravda. „Môžeš ísť,“ povedal sám sebe a vyšiel von, kde našiel na zadnom dvore svoju sestru, ako fajčí. „Minnie,“ oslovil ju, „kukaj.“ Zapózoval jej. „Dal som sa ostriať.“

„Vyzeráš dobre,“ prikývla, „len máš veľkú riť.“

„Strašne vtipné, cica. Ty máš čo hovoriť, vyzeráš, akoby si vyšla z geta.“

„Netrep,“ zahodila ohorok do muškátov, „mňa aspoň nikdy nezatkli.“

„Hej? Tak to si tu jediná.“

Zapálila si novú cigaretu, chvíľu pofajčila, pozorujúc horiacu špičku, prstenníkom elegantne odklepla popol a po očku pozrela na brata. „Vieš ty čo? Väčšinu ľudí nezatknu ani raz v živote.“

„Ale nehovor! Z akej si planéty?“

Vyfúkla naňho dym.

„Priveľa fajčíš,“ vyhodil jej na oči.

„Od feťáka to znie dobre.“

„Vieš čo?“ osopil sa na ňu. „Len otváraj ten svoj kačací zobák a uvidíme, ako dopadneš.“

Uškrnula sa.

„Neznášam, keď sa na mňa takto pozeráš, Minnie Mouse,“ stišil hlas.

„Nevrav.“

„Som okej, okej?“

„Jasné.“ Vyfúkla zopár krúžkov.

„Pozri,“ povedal, „som fakt čistý. Neklamem.“

„Určite?“

„Nemám žiadny problém. Len si potrebujem trochu uľahčiť život. Iste chápeš moje dôvody.“ Poklopka si prstami po stehne, ale sestra si už dávno nedala brnkať na city.

S cigaretou v takmer upaženej ruke prikývla. „Každý má nejaké dôvody, nie?“ Potom dodala: „A minulý týždeň si mi šlohol auto.“

„Vždy som lepší ako Braulio,“ prehodil.

„O Brauliovi teraz nehovoríme.“

„Viem, viem.“ Lalo však vedel ešte niečo: ak chce zmeniť tému, stačí spomenúť nebohého brata.

Zostali stáť, minuli sa im urážky aj výčitky. Minuli sa im slová. Pozerali do zeme.

„Musíme ísť,“ utrúsil Lalo.

„Ocko,“ prikývla.

„Hej. Starý dobrý ocko. Potrebuje svoje.“

„A my sme tu nato.“

„Ser na vec.“

Vošli do domu.

„Nikdy som neochorel. Nikdy som nemeškal. Ani dovolenku som si nebral.“

„Pekné od teba, Flaco,“ potľapkala ho manželka po pleci.

„A načo to bolo?“

„Neviem.“

„Nepýtal som sa, Flaca. Bola to len poznámka.“

„Dobre.“

„Možno som sa to pýtal sám seba.“

„*Eres muy filósofico,*“ povedala.

Minnie bola zase v ich kúpeľni, tupírovala, lakovala. Prečo toho včera večer toľko vypila? Dunelo jej v hlave. Veľký Angel to vedel. Videl jej to na očiach.

„Kvôli robote som to robiť nemal,“ povedal. „Bolo to odo mňa hlúpe, Flaca. Mali sme si ísť radšej pozrieť Grand Canyon.“

„Pekné od teba.“

Perla sa pokúšala pripnúť pančuchy k podväzkovému pásu. Pozoroval ju. Nosí ešte niekto podväzkový pás? Pripína si k nemu nylonky? Jeho erotickou fantáziou vždy bolo vidieť, ako sa sukňa dvíha a prsty vyťahujú priesvitné pančuchy po stehnách plných jamiek.

Ako chlapec často kľáčal pri nohách starších žien usadených v kreslách, keď si vyťahovali nylonky vyššie. Rozťahovali nohy. „Nedotýkaj sa! Len pozeraj.“ Taký mu dali dar. Teplú vôňu detského pudru a tajomstiev. Krátky pohľad na biele latexové vypukliny v tieni medzi stehnami. A ich usilovné prsty pripínajúce nylon k pásu. „Len pozeraj,“ prikazovali mu ženy a jeho rumenec im prezradil, akú moc nad ním majú.

Toto už dnes nerobí žiadna, len jeho Flaca.

„Páčia sa mi tvoje nohy,“ poznamenal.

Zmrazila ho pohľadom. „Teraz na to nemáme čas.“

„Kto to tvrdí?“

„Ty,“ odvrkla.

Ako keby ešte mohol. „Dobre, tak poďme,“ povedal. „Ale aj tak sa rád dívam. Páčia sa mi tvoje stehná.“

„Sí, *mi amor*.“

„Sú rozkošné.“

„*Travieso*,“ poctila ho tým starým milým výrazom, ktorým Mexičania označujú lotra. Zdvihla si sukňu a ukázala mu, čo chcel.

„Máš úl plný medu,“ zatiahol.

„*Cochino!*“ pokarhala ho. Ale sukňu nespustila.

„Mami!“ zakričala z kúpeľne Minnie. „Prestaňte s tým!“

Matka s otcom sa na seba usmiali.

„Ako sme ťa asi tak spravili?“ zavolal otec na Minnie.

„To nemusím počúvať!“ zaúpela, vybehla z kúpeľne a utekala cez spáľňu so zapchatými ušami. „La-la-la-la!“

Rodičia sa rozosmiali. Veľký Angel naznačil žene gestom, aby sa ovládla. Dočasne sa mu minuli slová. Jemu, ktorý sa naučil po anglicky tak, že si vštepoval do pamäti slovníkovej heslá. A súťažil so svojím otcom, s ktorým sa medzitým odcudzili, kto sa naučí novšie, zvláštnejšie, *americkejšie* slovička. Jeho otec, kedysi chlap ako hora, bol neskôr nízky, sivovlasý, s vodnatými očami, zostal šarmantný a nemilosrdný ako vždy, ale scvrkol sa. Rok nocoval v zadnej izbe u Veľkého Angela – a Veľký Angel zaujal miesto patriarchu. Také niečo si nevedel predstaviť nikto. Ani Mexičan, ani *gringo*.

Nemali vtedy odkiaľ vedieť, ako jazyk obnovuje rodinu. Jeho vlastné deti sa nechceli učiť po španielsky, on dal všetko, aby sa naučil po anglicky. Dvaja muži sedávali v kuchyni za stolom s cigaretami, kávou a ošumelými slovníkmi. Lapali nové výrazy a zbierali ich ako motýle každého odtieňa. *Mravčiar*, *ostružina*, *námietka*, *kapric*. Jeden zahlásil slovo: *Nekompatibilný*. Druhý ho musel do troch minút definovať. Päť bodov za slovo. Skóre si zapisovali na kartotéčné lístky. Na konci mesiaca dostal víťaz kartón palmaliiek. Ak mal ten, kto hlásil slovo, taký zlý prízvuk, že sa mu nedalo rozumieť, prišiel o tri body. A takto, slovesami a podstatnými menami, si vybudovali svoj most do Kalifornie.

Skúšky z angličtiny, po nich nákup paperbackových kníh v obchode s alkoholom. V práci s obľubou používal výraz *Bodaj ho stislo!*, doma ho takmer nevyslovil. Dozvedel sa, že zdatný milovník sa v bondovkách označuje slovom „šermiar“. Z akčného románu Johna Whitlatcha sa dozvedel, že muž, ktorý si vezme za ženu prostitútku, sa nazýva „bezstarostný jazdec“. Američania v šesťdesiatych rokoch hovorievali barmanom, aby im do koktailu dávali „ľad len zľahka“, čo znelo svetácky a zaru-

čovalo, že tam bude o máličko viac alkoholu. Veľký Angel mal v hlave hotovú databanku amerických tajných formuliek a zaklínadiel. Postavil sa mi. Poliš. Za čo dáš?

Prečo teraz myslíš na prácu? Na minulosť? Veď je to preč. Všetko je to preč. Už nikdy nebude pracovať. „Táto sekunda,“ hovorieval mu otec, „sa práve stala minulosťou. Len čo si si ju všimol, už je fuč. Máš smolu, synak. Naveky si ju stratil.“

(*Muy filosofico.*)

Minnie stála v tienistej obývačke, počúvala, ako Lalo naháňa deti po patiu. Mama s ockom mali chlipné reči. Trochu sa na tom zasmiala, ale aj prevrátila oči, lebo sa jej to hnusilo. Vraj úľ. A plný medu. Také narážky! Ocko sa na staré kolená správal ako Prince. Ale z jeho úst to znelo pekne. Pošúchala si oči, no tak, aby si nerozmazala mejkap. Jej nikto nič také sexi nehovorí. O jej tele už dávno nič pekné neodznelo.

Možno sa s tým po pôrode troch chlapcov treba rozlúčiť.

„Budte ticho!“ okríkla deti.

Po opici sa cítila príšerne. Všade samá smrť. A samá zodpovednosť. Na jej pleciach. Na jej pleciach spočíval celý tento víkend. Lalo? Nemehlo. Mamka? Príliš užialená. Včera večer ju prišli domov pozrieť kamarátky, aby ju rozveselili. „Mija, tento víkend je fakt bombový!“ nadchýnali sa. Robili si pikantné fašírky a zapíjali ich koreneným pivným mixom *michelada*. Ešte nikdy sa toľko nenasmiala. Matne si spomenula, ako v noci písala esemesku strýkovi, Malému Angelovi.

Prečo to urobila? Niečo ich spájalo, len nevedela čo. Pošúchala si čelo. Nestrápnila sa veľmi? Schytila mobil a kontrolovala správy z noci.

O druhej napísala: „Božemôj, strýko, som taká opitá!“

Myslela si, že už dávno spí. Ale on jej vzápätí odpísal. „Aj ja,“ znela správa. „No, pohreby.“

Nejako sa jej sem podarilo vrátiť, ale už veľmi neskoro. Teraz dúfala, že sa v tom stave neposadila za volant. Zdalo sa jej, že ju doviezol kolega z práce. Mala pocit, že sa jej všetko vymyká z rúk.

Obliekla si najčipkovanejšiu spodnú bielizeň, akú mala, keby k nim zaskočil jej chlap. Bolo to niečo na spôsob modlitby.

Veľký Angel a Perla na seba len pozerali, stále medzi nimi zostalo veľa nevy povedaného, keď sa do ich izby náhle vrátila Minnie, klesla na kolená a s námahou otca obúvala. Potľapkal ju po hlave. Topánky boli tesné. Tlačili ho, boha jeho. *Prepáč, Bože.*

„Jemnejšie, Minnie!“ povedal jej. „Keby žil Braulio, ten by ma vedel obuť!“ Naznačil, že ju kopne.

Braulio. Jej veľký brat. Mŕtvy, už takmer desať rokov v hrobe. Syn, ktorého neprítomnosť nafúkla do podoby rodinného svätca. Chudák ocko. Mal dvoch veľkých synov – a stali sa jeho najväčším neúspechom. Zmienky o nich tu neboli veľmi vítané. A aha, zostal mu Lalo, ním sa mohol klamať. Údajný dobrý synáčik. Dočerta, hučí jej v hlave.

Minnie len pozrela na Veľkého Angela. „Aj tak ťa ľúbim, oci.“

Do izby vošiel slobodník Hladoš. „Hej, ešte nie ste hotoví? Ahoj, ocko. Kde to viazne?“

Lalo rozostavil krpcov po celom dome. Prieskumné tímy. Oznamil im: „Hej, červi! Počúvajte!“ Všetci vedeli, že sa treba postaviť do radu a do pozoru. „Veľký foter sa dáva na pochod! Opa- kujte po mne: Veľký foter sa dáva na pochod! Prepínam.“